

YTTRANDE

S2023/00922

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm den 25 augusti 2025

Delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder flera av delbetänkandets förslag.

SPF Seniorerna anser att föreskrifter och beslut om smittskyddsåtgärder endast ska få meddelas om de bygger på respekt för alla människors lika värde och rättigheter.

7.1.1 Bestämmelser om beredskap och epidemi- och pandemiberedskap bör införas

SPF Seniorerna stöder förslaget att bestämmelser ska införas i lag om att

- regionen ansvarar för att det finns beredskap för att hantera en omfattande smittspridning av en allmänfarlig eller samhällsfarlig sjukdom,
- regionen ska besluta om en plan för beredskapen (epidemi- och pandemiplan), samt att
- smittskyddsläkaren i regionen ansvarar för att upprätta ett förslag till planen.

I dag saknas en uttrycklig bestämmelse för regionernas ansvar att upprätta en plan för sin beredskap att hantera en omfattande smittspridning av en allmänfarlig eller samhällsfarlig sjukdom.

SPF Seniorerna

Box 380 63, 100 64 Stockholm [Hornsgatan 172, 117 28]

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

7.7 Särskilda föreskrifter om smittskyddet vid en fredstida kris bör vara tidsbegränsade

SPF Seniorerna stöder förslaget att bemyndigandet i smittskyddslagen om att regeringen får meddela särskilda föreskrifter om smittskyddet vid en fredstida kris bör ändras så att det framgår att föreskrifterna ska vara tidsbegränsade.

Med tanke på den enorma magnituden av de inskränkningar som görs möjligt i enskildas fri- och rättigheter, och lagstiftningens extraordinära karaktär, bör särskilda föreskrifter vara tidsbegränsade.

8.8.2 Regionerna ska säkerställa den kapacitet för testning och smittspårning som beredskapen kräver

SPF Seniorerna stöder förslaget att

- regionerna ska säkerställa att de har den kapacitet för provtagning, laboratorieanalys och smittspårning som beredskapen kräver, samt att
- regeringen ska få meddela föreskrifter om omfattningen av sådan kapacitet.

En lärdom från covid-19-pandemin är att storskalig testning och smittspårning kräver en mikrobiologisk diagnostik som är effektivare än den var under pandemin.

9.7 Det bör införas en lag om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder

SPF Seniorerna stöder förslaget att en lag om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder ska införas.

En lag på plats underlättar att smittskyddsåtgärder kan komma på plats snabbare när smitta slår till, samt minskar behovet och risken för onödigt drastiska åtgärder i ett sent skede. Detta kan rädda liv, inte minst för äldre personer.

9.8.4 Regeringens aktiveringsunderskrift ska underställas riksdagen

SPF Seniorerna stöder förslaget att regeringens föreskrifter om att lagbestämmelserna om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder ska tillämpas ska. Underställas riksdagens prövning inom två veckor från den dag som föreskriften beslutades.

Med tanke på lagen karaktär (se yttrandet ovan under 7.7) bör regeringens föreskrift underställas riksdagen skyndsamt och utan försening. Två veckor förfaller som en rimlig tidsgräns.

9.9 Allmänna utgångspunkter som bör gälla för samhällsinriktade smittskyddsåtgärder

SPF Seniorerna stöder förslaget att föreskrifter och beslut om smittskyddsåtgärder endast får meddelas

- för att motverka spridning av en viss samhällsfarlig sjukdom
- om de inte är mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa, samt att
- om de bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.

SPF Seniorerna anser att föreskrifter och beslut om smittskyddsåtgärder endast ska få meddelas om de bygger på respekt för alla människors lika värde och rättigheter.

Enbart uttrycket *allas lika värde* är vagt. Vilket värde avses? Det värde som beskrivs är dessutom till intet förpliktigande, om det inte kopplas till rättigheter. De flesta ställer nog upp på att alla har lika värde, men färre ställer tyvärr upp på att alla ska ha samma rättigheter.

Det är därför som FN:s allmänna förklaring om de mänskliga fri- och rättigheterna i sin allra första artikel inte slår fast principen om alla människors lika värde, utan i stället *"Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter."* Med rättigheter kommer skyldigheter för staterna att säkerställa de fri- och rättigheter som förklaringen slår fast.

9.13.3 Föreskrifterna bör vara tidsbegränsade

SPF Seniorerna stöder förslaget att föreskrifter om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder ska gälla för viss tid.

Se yttrandet ovan under 7.7 och 9.8.4.

I detta ärende har SPF Seniorernas förbundsordförande beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också sakkunnig Aase Wisten deltagit.

Maria Larsson
Förbundsordförande